

NƯỚC MỸ ĐANG ĐỊNH HÌNH CHIẾN LƯỢC TOÀN CẦU MỚI?

★ Đại tá NGUYỄN NHÂM

Nguyên cán bộ Viện Chiến lược, Bộ Quốc phòng

★ BUI THÙY DUNG

Học viện Cảnh sát nhân dân

● **Tóm tắt:** Theo các chuyên gia hoạch định chính sách Mỹ, sau gần một nhiệm kỳ cầm quyền, Tổng thống Donald Trump đã làm cho chính sách đối ngoại của Mỹ rơi vào tình trạng xáo trộn, sự lãnh đạo toàn cầu của Mỹ đã chấm dứt; sự thiệt hại đối với vị thế của Washington trên thế giới là không hề nhỏ. Tuy nhiên, một bức tranh mới cũng đã xuất hiện. Theo đó, chính quyền của Tổng thống D.Trump đang chuẩn bị cho một thời đại mới - thời đại có đặc trưng là “Trung Quốc đang trỗi dậy và Nga hồi sinh đang tìm cách làm suy yếu sự lãnh đạo của Mỹ”⁽¹⁾. Bài viết tập trung làm rõ nước Mỹ đang định hình chiến lược toàn cầu mới.

● **Từ khóa:** Mỹ, chiến lược toàn cầu, định hình, trọng tâm, đồng minh, đối tác, đối thủ.

1. Sự cần thiết phải thay đổi

Trong nhiều năm, các nhà hoạch định và phân tích chính sách của Mỹ đã tập trung phân tích, bàn luận về sự trỗi dậy của Trung Quốc và sự hồi sinh của Nga đối với lợi ích và vị thế của Washington như thế nào. Tuy nhiên, kể từ khi ông D.Trump lên cầm quyền và cụm từ “cạnh tranh nước lớn”⁽²⁾ được ghi trong Chiến lược An ninh quốc gia 2017⁽³⁾ và Chiến lược Quốc phòng 2018⁽⁴⁾, thì bản chất của những thách thức mới đã được chỉ ra và đối tượng chiến lược cũng hình thành rõ nét hơn. Theo đó, trong tương lai, nước Mỹ sẽ phải đối mặt với các đối thủ mạnh và tham vọng lớn hơn nhiều so với bất cứ thời điểm nào trong lịch sử cận đại.

Cùng theo giới nghiên cứu của Mỹ, Trung Quốc đang tìm kiếm vị thế bá chủ không chỉ trong khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương (ADD-TBD) mà còn cả trên phạm vi toàn cầu. Cùng với việc triển khai các đại chiến lược: Sáng kiến “Vành đai và Con đường” (BRI), Chiến lược “Made in China 2025”, Chiến lược “Phòng thủ biển xa”... với mục tiêu dẫn đầu về công nghệ trí tuệ thông minh nhân tạo (AI) vào năm 2030 và soán ngôi vị số một thế giới về kinh tế vào năm 2035⁽⁵⁾. Với công nghệ 5G, Trung Quốc hiện đã dẫn đầu và ngày 6-11-2019, Bắc Kinh còn cho biết, họ đã thành lập các nhóm để giám sát việc nghiên cứu và phát triển mạng 6G. Nga cũng không còn là đối thủ cạnh tranh ngang hàng với

Mỹ như trước đây mà đã triển khai sức mạnh toàn diện theo hướng khôi phục ưu thế ở Đông Âu và từng bước làm suy giảm ưu thế toàn cầu của Mỹ và phương Tây. Cùng với việc ứng dụng công nghệ AI và nhiên liệu mới, năm ngoái, Nga đã tạo ra bước “đột phá” vượt xa Mỹ về tên lửa siêu thanh⁽⁶⁾.

Toàn bộ những động thái của Trung Quốc và Nga trong những năm gần đây ngày càng bác bỏ sự lạc quan trước đó của Washington. Trong khi Trung Quốc vừa trở thành đối thủ cạnh tranh trọng yếu về thương mại toàn cầu, vừa là đối thủ có lực lượng quân sự với quy mô mang tính lịch sử, cùng với việc triển khai Sáng kiến “Vành đai và Con đường” nhằm thống trị châu Á... thì Nga đã tiến hành xây dựng lại quân đội, củng cố chỗ đứng ở một số khu vực thuộc Baltic và khôi phục lại ảnh hưởng ở châu Phi, Mỹ Latinh và Trung Đông... khiến cho sự lạc quan về sức mạnh của Mỹ trước các đối thủ tiềm năng nay không còn có cơ sở tồn tại.

Ông Henry Kissinger, nguyên cố vấn an ninh quốc gia và ngoại trưởng Mỹ đã rất có lý khi chỉ ra trên tờ Financial Times năm 2018 rằng: “Donald Trump có thể là một trong những nhân vật trong lịch sử đôi khi xuất hiện để đánh dấu sự kết thúc một thời đại và buộc nó phải từ bỏ những kỳ vọng trước đây”⁽⁷⁾. Phớt lờ mô hình đơn cực, ông D.Trump đã tạo ra cơ hội để đưa ra một chiến lược lớn và mới hơn.

Bằng chứng là, trong các văn kiện quan trọng của Mỹ như Chiến lược An ninh quốc gia 2017, Chiến lược Quốc phòng 2018 và các chiến lược bố trợ khác, Chính quyền D.Trump đã xác định quan hệ với Trung Quốc và Nga là mang tính cạnh tranh và Mỹ sẽ phải tập trung vào việc duy trì lợi thế trước hai đối thủ này. Cựu Bộ trưởng Quốc phòng J.Mattis và Cố vấn an ninh quốc gia H. R. McMaster cũng thừa nhận rằng: “Cạnh

tranh nước lớn sẽ trở thành trọng tâm chính trong Chiến lược An ninh quốc gia Mỹ”⁽⁸⁾ trong thời gian tới.

Trên cơ sở xác định đối thủ chiến lược, Mỹ cũng dự báo các nguy cơ mà họ phải đối phó. Theo đó, trong Chiến lược ADD-TBD năm 2018 và Chiến lược Quốc phòng 2019, đồng thời với các tuyên bố công khai của Lầu Năm Góc thì mối quan tâm hàng đầu của quân đội Mỹ ngày nay là làm thế nào để bảo vệ hữu hiệu các vùng lãnh thổ đồng minh như Đài Loan (Trung Quốc) và các nước vùng Baltic “châu Âu mới” trước một cuộc tấn công tiềm tàng của Trung Quốc và Nga, nhất là các cuộc tấn công dựa trên kịch bản “việc đã rồi”. Để đối phó hữu hiệu, Lầu Năm Góc cũng đã phân bổ ngân sách quốc phòng theo hướng gia tăng các máy bay ném bom, tàu ngầm tàng hình tầm xa; tàu chiến và máy bay không người lái, tên lửa và pháo mặt đất tầm xa; các loại đạn chính xác, xuyên thủng, siêu thanh đã thử nghiệm và chuẩn bị đưa vào vận hành.

Về chiến tranh kinh tế-thương mại với Trung Quốc, bằng các thủ thuật tiếp cận cứng rắn đã có hiệu quả và được sự ủng hộ đáng kể của lưỡng đảng (Dân chủ và Cộng hòa), đối với việc áp thuế hàng nhập khẩu của Trung Quốc nhằm buộc Bắc Kinh phải chấm dứt các thông lệ thương mại bóp méo thị trường, gây mất công bằng cho các công ty và công nhân Mỹ. Mặc dù, những biện pháp trừng phạt này khiến tầng lớp trung lưu và người lao động Mỹ cũng phải chịu thiệt hại, nhưng nếu thương mại không công bằng với Trung Quốc không sớm được loại bỏ thì hệ quả sẽ còn tồi tệ hơn nhiều.

Đối với châu Âu, chính quyền của Tổng thống D.Trump cũng đã đạt được sự công bằng thông qua liệu pháp “gây sốc”, điều mà các chính quyền tiền nhiệm không đạt được bằng sự khéo léo và thay đổi dần dần. Tuy nhiên, phương pháp

mạnh cũng gây ra thiệt hại rất đáng kể, nhất là những tác động lan tỏa tiềm tàng có nguy cơ làm suy yếu động lực chung nhằm chống lại ảnh hưởng của Trung Quốc đối với khu vực châu Âu.

Trong lĩnh vực đối ngoại, các ưu tiên chiến lược cũng đã thay đổi. Sau nhiều thập niên tập trung không cân xứng vào khu vực Trung Đông, chính quyền D.Trump cũng đưa ra các giải pháp khác phục, thể hiện rất rõ trong hai văn kiện chiến lược năm 2017 và 2018 đã nêu. Những lập luận của hai văn kiện chiến lược cho thấy, châu Á và châu Âu hiện là nơi có những mối đe dọa lớn nhất đối với sức mạnh Mỹ và mục tiêu trung tâm chiến lược của Washington nên việc ngăn cản các nước lớn (Nga, Trung Quốc) ở cả hai khu vực này sẽ ảnh hưởng đến sự thay đổi cán cân sức mạnh theo hướng có lợi cho Mỹ. Vì thế, các chiến lược gia Mỹ coi đây là một sự điều chỉnh đáng hoan nghênh so với các Chiến lược An ninh quốc gia đã có trước đây.

Theo giới chuyên gia Mỹ, việc tiến hành cuộc chiến tranh với Iran, duy trì sự hiện diện quân sự lớn ở Afghanistan hoặc can thiệp vào Venezuela... sẽ không mang lại thành công trong một thế giới cạnh tranh nước lớn, nhưng nếu đẩy các đồng minh của Mỹ đi quá xa, Washington sẽ có nguy cơ suy giảm lợi thế so sánh lớn nhất và duy nhất mà họ có được so với các đối thủ. Vì thế, một khuôn mẫu để định hướng lại chính sách đối ngoại của Mỹ hiện đang được sự ủng hộ của lưỡng đảng có khả năng tồn tại, ít nhất là về các nguyên lý cơ bản, cho cả các chính quyền hiện tại và tương lai của nước Mỹ.

Tuy nhiên, theo giới phân tích phương Tây, đây mới chỉ là khởi đầu cho điều có khả năng là một nỗ lực kéo dài hàng thập kỷ. Bởi cho đến nay, không có dấu hiệu nào cho thấy Trung Quốc từ bỏ việc theo đuổi sự trỗi dậy trong khu vực và toàn cầu. Còn Nga dường như không có

nhiều khả năng "cài đặt lại" mối quan hệ với phương Tây, trong khi Máxcova lại đang tăng cường quan hệ đối tác với Bắc Kinh, nhất là việc mở cửa cho sự hoạt động của Tập đoàn công nghệ Huawei (Trung Quốc). Do đó, Mỹ phải chuẩn bị cho một nỗ lực "cạnh tranh nước lớn" lâu dài, thậm chí kéo dài cả một thế hệ.

Để ngăn chặn nỗ lực trỗi dậy của Trung Quốc ở châu Á và xa hơn thế, Mỹ phải duy trì cán cân sức mạnh trong khu vực một cách cấp bách hơn nhiều. Washington cần xây dựng và duy trì các liên minh cần thiết với cả châu Á và châu Âu, bởi vì Mỹ khó có thể tự mình cân bằng lực lượng với cả Trung Quốc và Nga, nên Mỹ phải đưa ra nhiều yêu cầu hơn nữa đối với các đồng minh và đối tác.

Thực tế cho thấy, Nhật Bản với vai trò trung tâm trong các kịch bản phòng thủ trước Trung Quốc, nhưng chi tiêu quốc phòng của Tokyo hiện chỉ xấp xỉ mức năm 1996, trong khi chi tiêu quốc phòng của Trung Quốc đã tăng lên rất nhiều lần (năm 2019 là 177,49 tỷ USD)⁽⁹⁾. Đài Loan là nơi bị Quân giải phóng nhân dân Trung Quốc đe dọa nhiều hơn bất cứ nơi nào khác, nhưng trong 20 năm, Đài Bắc lại không hề tăng ngân sách quốc phòng. Ở châu Âu, phần lớn mối đe dọa với Mỹ là từ Nga, trong khi đó, Đức chỉ triển khai 1/15 đơn vị dự bị tác chiến và sẵn sàng chiến đấu như năm 1988... Vì thế, việc tìm ra giải pháp khiến các đồng minh phải đóng góp nhiều hơn, trong khi Mỹ có khoản nợ quốc gia khổng lồ lên tới 23 nghìn tỷ USD, nhưng lại không gây quá nhiều sức ép cho các đồng minh thực sự là một thách thức lớn cho chính quyền của Tổng thống D.Trump trong thời gian còn lại của nhiệm kỳ.

Đối với châu Á, câu hỏi lớn nhất đặt ra là liên minh với Mỹ nên theo dạng thức nào để vừa kiểm chế Trung Quốc có hiệu quả mà không cần phải áp dụng mô hình NATO. Một tập hợp các liên minh chính thức như: Australia - Nhật Bản

- Philippines - Hàn Quốc, hoặc gần như là liên minh Mỹ - Đài Loan... đang là sự lựa chọn khó khăn. Tuy nhiên, mối quan hệ liên minh Washington - New Delhi - Tokyo vẫn đòi hỏi Mỹ phải đóng vai trò lãnh đạo tích cực mới có khả năng hóa giải sức mạnh của Trung Quốc tại khu vực.

Ở châu Âu, Mỹ đã có một khuôn khổ rất bền vững là NATO nên cần phải bảo vệ và cập nhật để đối phó tốt hơn với quy mô của thách thức từ Trung Quốc và Nga. Theo đó, Mỹ cần các lực lượng có thể triển khai nhanh để chống lại bất cứ hành động chiếm ưu thế nào của Nga. Tuy nhiên, Mỹ không thể tạo ra mặt trận thống nhất giống như chống lại Trung Quốc hoặc các đối tác khác như Ấn Độ và Nhật Bản ở châu Á.

Mục đích bao trùm của chiến lược ở châu Âu không phải là tách rời hoàn toàn nền kinh tế Mỹ và Trung Quốc hay buộc các đồng minh và đối tác của Mỹ phải lựa chọn bên này hay bên kia. Thay vào đó, là để bảo vệ tốt hơn quyền sở hữu trí tuệ, các công nghệ nhạy cảm và các đòn bẩy kinh tế của Trung Quốc đối với Mỹ và những nơi khác... Theo đó, hội nhập sâu rộng hơn về kinh tế với Trung Quốc là cần thiết nhưng vẫn phải hạn chế sự lớn mạnh của Bắc Kinh không phải vì ủng hộ Mỹ mà vì chủ quyền của chính họ.

Theo các chuyên gia Mỹ, Washington sẽ phải bước vào một cuộc đấu tranh lâu dài, khốc liệt để giành vị trí ai sẽ là người quyết định vận mệnh của thế giới trong thế kỷ XXI. Việc thừa nhận điều đó sẽ thúc đẩy sự đánh giá lại về các ưu tiên quân sự, kinh tế và ngoại giao của Mỹ mà các chính quyền trong tương lai sẽ cần phải xúc tiến. Theo đó, Mỹ buộc phải từ bỏ những giấc mơ trước đây về ưu thế quân sự không giới hạn và phải yêu cầu các đồng minh của Mỹ đóng góp nhiều hơn về vật chất. Điều đó cũng có nghĩa là cần phải tăng thêm lợi thế công nghệ của Mỹ trong các lĩnh vực có liên quan về chiến lược mà

không làm suy yếu cam kết của Mỹ với thương mại tự do quốc tế và tập trung mạnh mẽ hơn vào châu Á, châu Âu mà vẫn không xao nhãng các khu vực khác.

2. Về đồng minh và đối tác

Trong thời gian tranh cử và năm đầu tiên của nhiệm kỳ, những thông điệp về chính sách đồng minh của ông D.Trump là rất rõ ràng, quyết liệt, khiến cho các đồng minh ngỡ ngàng, thậm chí hoang mang. Từ tuyên bố NATO là lỗi thời, Mỹ sẽ rút khỏi Liên minh và từ bỏ nghĩa vụ bảo vệ đồng minh theo Điều 5 của Hiệp ước NATO... Tuy nhiên, sau thời gian cọ sát thực tiễn, chính quyền của ông Trump lại tái cam kết ủng hộ NATO; coi liên minh Mỹ - Nhật là "nền tảng của hòa bình, thịnh vượng và tự do"⁽¹⁰⁾... Ngay sau những động thái điều chỉnh nêu trên, Mỹ đòi hỏi các thành viên liên minh phải đóng góp nhiều hơn cho cái ô bảo vệ đồng minh của Washington.

Về phương thức bảo vệ đồng minh, Mỹ đã từng khuyến khích Nhật Bản, Hàn Quốc trang bị vũ khí hạt nhân để tự bảo vệ; ủng hộ việc gia tăng vai trò và mở rộng không gian hoạt động của lực lượng phòng vệ Nhật Bản; khuyến khích Australia tăng cường quan hệ đặc biệt với NATO... Ông Trump cũng đã từng đề xuất kích bản Mỹ hợp tác với NATO với tư cách không phải là thành viên của tổ chức này. Tuy nhiên, bên cạnh việc tiếp tục khẳng định mô hình NATO, thì sự giằng xé "lợi ích" giữa 2 nhóm đồng minh "châu Âu cũ" và "châu Âu mới"; vấn đề là làm sao để vừa giữ được NATO với chi phí thấp đủ để làm đối trọng với Nga và kiềm chế Trung Quốc vẫn là bài toán khó.

Để tăng cường sức mạnh Mỹ trên các hướng chiến lược, bên cạnh việc củng cố quan hệ với đồng minh, Mỹ còn mở rộng quan hệ đối tác, nhất là khu vực châu Á. Theo đó, Mỹ đã chuẩn bị cho việc xây dựng thêm hai đại chiến lược đó

là Chiến lược "Đại Trung Á" và Chiến lược "ADD-TBD". Ngày 16-2-2020, Ngoại trưởng Mỹ Mike Pompeo đã có chuyến thăm tới 5 nước: Kazakhstan, Turkmenistan, Kyrgyzstan, Tajikistan và Uzbekistan. Tại đây, ông Pompeo đã chủ trì cuộc gặp theo cơ chế "C5+1"⁽¹¹⁾ với những người đồng cấp và "tái khẳng định cam kết chung của Mỹ đối với hòa bình, thịnh vượng và an ninh ở Trung Á"⁽¹²⁾. Các chuyên gia cho rằng, chuyến thăm lần này được xem là sự chuẩn bị cho tham vọng "Đại Trung Á" của chính quyền D.Trump. Đây cũng là bước đi nhằm tìm kiếm đồng minh mới tại khu vực nhạy cảm trong quan hệ Mỹ, Nga, Trung Quốc.

Trong tháng 2-2020, Tổng thống Mỹ D.Trump cũng đã có chuyến thăm lần đầu tiên đến Ấn Độ, chuyến thăm diễn ra sau một loạt các sự kiện như: Bộ Ngoại giao Mỹ công bố bản báo cáo về chiến lược "ADD-TBD tự do và rộng mở"; Ấn Độ quyết định không tham gia Hiệp định Đối tác Kinh tế toàn diện khu vực (RCEP)... khiến giới phân tích cho rằng, Mỹ đang cụ thể hóa và hoàn chỉnh chiến lược "ADD-TBD" bằng việc gắn kết với Kế hoạch Thái Bình Dương tự do và rộng mở của Nhật Bản, với Chính sách Hành động Hướng Đông của Ấn Độ, với Kế hoạch Thái Bình Dương - Ấn Độ Dương của Australia, với Chính sách phương Nam mới của Hàn Quốc và Chính sách gắn kết với phương Nam của Đài Loan, tạo thêm sự gắn kết giữa đồng minh và đối tác của Mỹ tại khu vực liên quan trực tiếp đến chính sách kiểm chế Trung Quốc của Washington.

Mặt khác, từ góc nhìn cơ cấu phân bổ ngân sách quốc phòng (NSQP) cũng cho thấy Mỹ đang tìm kiếm phương thức mới để bảo vệ đồng minh. Theo đó, năm tài khóa 2018, Mỹ đã chi 2,1 tỷ USD để thực hiện 2 hạng mục quan trọng nhất: (1) Tăng cường khả năng sẵn sàng chiến đấu tại các khu vực trọng yếu; (2) Củng cố quan

hệ với các đồng minh và đối tác, thông qua việc mua sắm vũ khí trang bị, triển khai Hệ thống tên lửa THAAD, đồng thời thúc đẩy mở rộng quan hệ quân sự, quốc phòng 3 bên Mỹ - Nhật - Hàn.

Năm tài khóa 2019, với NSQP 716 tỷ USD, Mỹ đã chi cho hiện đại hóa hầu hết các lực lượng quân đội, bao gồm cả các lực lượng chiến lược. Theo đó, tăng đội quân thường trực thêm 24.100 người; 21,9 tỷ USD cho vũ khí hạt nhân loại nhỏ và 69 tỷ USD cho quỹ chiến tranh⁽¹³⁾, chi 100 tỷ USD cho việc nghiên cứu và mua sắm các trang thiết bị quân sự siêu hiện đại.

Năm tài khóa 2020, với NSQP là 738 tỷ USD, tăng 22 tỷ USD so với năm 2019. Một số hạng mục đáng chú ý là chi tiêu 1,87 tỷ USD cho việc mua sắm máy bay, trong đó có 20 chiến đấu cơ tàng hình F-35, tăng tổng số máy bay loại này lên tới 98 chiếc. Dự chi 23,9 tỷ USD để đóng tàu chiến hiện đại, trong đó có tàu chiến không người lái và 40 triệu USD để thành lập quân chủng Không gian vũ trụ. Việc gia tăng NSQP, phân bổ chi tiêu bảo vệ đồng minh theo hướng coi trọng phát triển vũ khí hiện đại và siêu hiện đại... bảo vệ từ xa, hiệu quả và ít tốn kém hơn, với công thức: Lực lượng quân sự của các nước đồng minh cộng với vũ khí của Mỹ và có thể loại trừ việc đưa bộ binh Mỹ tham chiến ở nước ngoài... đó là những giải pháp chiến lược mới mà chính quyền của Tổng thống D.Trump đặc biệt quan tâm.

3. Những khó khăn ở phía trước

Với chính sách "khắc lạt", cách tiếp cận rất khó đoán định của chính quyền D.Trump, khiến những hệ lụy này sinh cũng không nhỏ, nhất là độ tin cậy vào Mỹ có xu hướng giảm dần và tính độc lập của các đồng minh cũng tăng lên. Theo đó, sự phản ứng của châu Âu có thể nói chưa bao giờ mạnh mẽ như vừa qua. Việc thành lập quân đội riêng mà không tham khảo ý kiến của Mỹ. Đức thậm chí còn coi chính sách của ông

D.Trump là nguyên nhân chủ yếu gây bất ổn và đảo lộn trật tự thế giới.

Thổ Nhĩ Kỳ đã mua S-400 của Nga bất chấp sự đe dọa của Mỹ, Ankara còn có ý tưởng thành lập một liên minh kinh tế với Iran, Nga, Trung Quốc và một số nước châu Âu, hợp tác với Nga, Iran trong giải quyết các vấn đề khu vực; Đức tham gia Dự án Dòng chảy phương Bắc 2 với Nga; một số thành viên NATO cải thiện quan hệ với Nga; các nước đồng minh Ả rập của Mỹ cũng thân thiện hơn với Nga, Trung Quốc và không ủng hộ Kế hoạch hòa bình Trung Đông của ông Trump. Mới đây nhất, ngày 11-2-2020, Philippines còn hạ cấp đồng minh quân sự với Mỹ bằng việc chấm dứt Thỏa thuận thăm viếng lẫn nhau (VFA) giữa hai nước ký năm 1998.

Động thái rút quân Mỹ khỏi Trung Đông cũng bởi các lý do, chính quyền của ông D.Trump không chấp nhận bảo vệ đồng minh với chi phí quá tốn kém và Trung Đông hiện không còn được coi là trọng tâm chiến lược toàn cầu của Mỹ. Mặc dù vậy, Washington vẫn khuyến khích các đồng minh khu vực này vươn lên kháng định vị thế và đảm nhận vai trò xung kích như: Israel, Thổ Nhĩ Kỳ và khối các nước Ả Rập. Tuy nhiên, hệ lụy lớn nhất là việc các đối thủ chính của Mỹ là Nga, Trung Quốc đã có thể tự tin hơn trong việc triển khai chiến lược toàn cầu mà họ ấp ủ lâu nay, nhất là ở Trung Đông, châu Phi và châu Mỹ Latinh... khiến cho vị thế của Washington trước các đồng minh, đối tác và đối thủ đều có sự suy giảm đáng kể.

Trong nội tình nước Mỹ, khi ông D.Trump đang tự cho mình là Tổng thống Mỹ đầu tiên có thái độ cứng rắn với Trung Quốc, thì nhiều học giả lại cho rằng, chính sách của ông Trump rất có lợi cho Bắc Kinh. Trong bài viết có tựa đề: "Trump is a strategic gift for Beijing" (Trump là một món quà chiến lược cho Bắc Kinh), Adam

Ni (nhà nghiên cứu Trung Quốc tại Đại học Macquarie ở Sydney, Australia) nhận định: Ông ấy đang làm suy yếu vị thế quốc tế và sự đoàn kết của Mỹ vào thời điểm quan trọng, khi nước Mỹ rất cần tập trung vào các thách thức chính, trong đó có Trung Quốc⁽¹⁴⁾.

Ông Adam Ni đưa ra lập luận rằng: "Trong khi ông D.Trump thách thức an ninh kinh tế và lợi ích khu vực của Trung Quốc, ông đã thất bại trong việc đưa ra một chiến lược hiệu quả để cạnh tranh lâu dài với nước này"⁽¹⁵⁾. Theo đó, ông Trump đã tạo ra lợi thế chiến lược cho Bắc Kinh trong các lĩnh vực quan trọng, nhất là an ninh khu vực và cạnh tranh thương mại.

Về khía cạnh an ninh, ông Trump cũng bị phê phán rằng, cách tiếp cận "Nước Mỹ trên hết" của ông đối với các vấn đề quốc tế đang làm xói mòn vị thế lãnh đạo của Mỹ và đã mở ra không gian cho Bắc Kinh. Việc triển khai tên lửa mới tới châu Á và giúp Đài Loan hỗ trợ nhiều hơn vừa khiến Bắc Kinh quan ngại, vừa làm suy yếu hệ thống liên minh và uy tín của Mỹ trong khu vực; việc gây sức ép buộc các nước đồng minh Nhật Bản và Hàn Quốc phải trả nhiều tiền hơn cho quân đội Mỹ đóng tại các quốc gia này càng gây hậu quả sâu sắc, có thể làm yếu khả năng cạnh tranh của Mỹ với Trung Quốc.

Về cạnh tranh thương mại, tác giả Adam Ni đã chỉ ra rằng, nhiều thành phần quan trọng trong nước Mỹ, nhất là nông dân đang phải vật lộn với chiến tranh thương mại Mỹ - Trung. Các chính sách của Mỹ, bao gồm với Iran, Nga và Triều Tiên, cũng đang tạo ra tiềm năng cho sự chuyển hướng chiến lược. Mặt khác, sự phân hóa chính trị trầm trọng trong nội tình nước Mỹ cũng tạo cho Bắc Kinh một cơ hội bằng vàng, một cơ hội chiến lược lớn nhất kể từ khi Chiến tranh Lạnh kết thúc.

Giới chuyên gia còn lập luận rằng, ông D.Trump đã khơi mào một cuộc chiến thương

mai với Bắc Kinh, cấm Huawei được vào mạng 5G của Mỹ và gán đây đã hạn chế visa cho các thành viên Đảng Cộng sản Trung Quốc liên quan đến cáo buộc giam giữ hàng triệu người Hồi giáo ở Tân Cương. Nhưng họ cho rằng, "Đối với Bắc Kinh, nhược điểm của ông Trump quan trọng hơn những hành động phò trương của ông ta. Trong nhiều cuộc thảo luận riêng với các quan chức chính phủ và học giả Trung Quốc, giới chức Mỹ thấy rằng ngày càng nhiều người trong số họ đang mong cho D.Trump tái đắc cử nhiệm kỳ hai. Nhiều người trong giới trí thức Trung Quốc kết luận rằng các chính sách của Trump là chiến lược rất tốt cho Trung Quốc về lâu về dài"⁽¹⁶⁾. Song, không phải học giả Trung Quốc nào cũng mong D.Trump tái đắc cử. Một số người, chẳng hạn như giáo sư Đại học Quan hệ Quốc tế Da Wei, lập luận rằng D.Trump làm hại cho cả lợi ích của Trung Quốc lẫn Mỹ và có thể dẫn đến một trật tự quốc tế bị xâm phạm sâu sắc cũng như làm cho sự trỗi dậy của Bắc Kinh phức tạp thêm.

Như vậy, theo giới chuyên gia hoạch định chính sách Mỹ, trong quá khứ cũng như tương lai, Mỹ chỉ có thể đảm bảo an ninh và thịnh vượng của riêng mình chừng nào Washington đảm bảo được các cán cân sức mạnh có lợi cho họ, ở đó quan trọng nhất là chuẩn bị sẵn sàng một cách có hệ thống cho xã hội, nền kinh tế và các đồng minh của mình trước một cuộc cạnh tranh kéo dài với các đối thủ lớn, có năng lực và quyết tâm vốn đang và sẽ đe dọa mục tiêu của nước Mỹ.

Vì thế, ngay từ khi lên cầm quyền, Tổng thống D.Trump đã từ bỏ chiến lược "Xoay trục về châu Á - Thái Bình Dương" của người tiền nhiệm Obama. Tuy nhiên, phải sau hơn 3 năm cọ sát thực tiễn, chính quyền của ông Trump mới xác định được trọng tâm chiến lược mới của Mỹ là cả châu Âu và châu Á. Giới phân tích quốc tế cho rằng, chiến lược toàn cầu mới của

Mỹ hiện vẫn đang trong quá trình định hình, hệ thống quan điểm, mục tiêu, nội dung, giải pháp chiến lược vẫn chưa bộc lộ rõ ràng. Theo đó, những vấn đề cốt lõi của một chiến lược ngang tầm vị thế quốc gia số một thế giới hiện vẫn đang còn ở phía trước □

(1), (14), (15), (16) *Trump là "món quà chiến lược" và "tài sản lớn nhất" của Bắc Kinh?*, <https://www.bbc.com>.

(2) *Thương chiến Mỹ - Trung và cạnh tranh nước lớn*, <https://baoquoctevn>.

(3) "Trung Quốc và Nga là cường quốc đối thủ thách thức sức mạnh, tầm ảnh hưởng, lợi ích của Mỹ"

(4) "Mỹ xác định các mối đe dọa cạnh tranh chiến lược ngày càng tăng của mình chính là Trung Quốc và Nga"

(5) *Trung Quốc "soán ngôi" nền kinh tế lớn nhất thế giới của Mỹ năm 2030*, <https://vov.vn>.

(6) *Nga vượt Mỹ về chế tạo vũ khí siêu thanh*, <https://giaoducthoidai.vn>.

(7) *Kissinger lại dâng kế "liên Ngô kháng Ngụy", Mỹ-Nga âm thám chính Trung Hoa*, <https://giaoduc.net.vn>.

(8) *Kỷ nguyên cạnh tranh nước lớn và phản ứng của Mỹ dưới thời Trump*, <http://www.tri-luat.com>.

(9) *Trung Quốc tăng chi tiêu quốc phòng lên mức 177,49 tỷ USD*, <https://vtv.vn>.

(10) *Chính sách đối ngoại của Tổng thống Mỹ Donald Trump đã dẫn hé lộ?*, <http://www.lyluanchinh-hi.vn>.

(11) Gồm 5 nước (Kyrgyzstan, Uzbekistan, Kazakhstan, Tajikistan, Turkmenistan) và Mỹ

(12) *Chuyến công du đầy tham vọng của Ngoại trưởng Mỹ trên đất Trung Á*, <http://cand.com.vn>.

(13) *Dự luật quốc phòng mới của Mỹ chi tới 69 tỷ USD cho quỹ chiến tranh*, <https://ngaynay.vn>.